

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 08.08.1986, sp. zn. 2 Cz 33/86, ECLI:CZ:NS:1986:2.CZ.33.1986.1

Číslo: 34/1988

Právní věta: Pokud došlo k výměně bytu, který byl jednomu z manželů přidělen jako byt trvale určený pro ubytování pracovníků organizace, nemohlo ani k bytu získanému výměnou (který je bytem téže povahy) za takový byt vzniknout manželům právo společného užívání bytu.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 08.08.1986

Spisová značka: 2 Cz 33/86

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Byt, Hospodaření s byty, Výměna bytu

Předpisy: 40/1964 Sb. § 154 ods. 1
§ 182

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 34

Pokud došlo k výměně bytu, který byl jednomu z manželů přidělen jako byt trvale určený pro ubytování pracovníků organizace, nemohlo ani k bytu získanému výměnou (který je bytem téže povahy) za takový byt vzniknout manželům právo společného užívání bytu.

(Rozsudkem Nejvyššího soudu ČSR z 8. 8. 1986, [2 Cz 33/86](#))

Navrhovatelka se domáhala zrušení práva společného užívání bytu o kuchyni a pokoji s příslušenstvím v domě čp. 931 v G., jakož i určení, že tento byt bude užívat navrhovatelka, a uložení povinnosti odpůrce se z bytu vystěhovat po přidělení náhrady za byt. Tvrdila, že účastníkům vzniklo právo společného užívání tohoto bytu, neboť jej získali za trvání manželství. Po rozvodu se bývalí manželé nedohodli o dalším užívání bytu.

Odpůrce v průběhu řízení namítl, že byt, jehož se návrh týkal, má povahu bytu trvale určeného k ubytování pracovníka organizace, protože byl vyměněn rovněž za podnikový byt, jehož uživatelem byl odpůrce, a proto zde nemohlo vzniknout právo společného užívání bytu manžely, ale právo osobního užívání bytu náleží odpůrci.

Okresní soud v Gottwaldově rozsudkem rozhodl, že se zrušuje právo společného užívání bytu navrhovatelky a odpůrce, že byt bude nadále užívat navrhovatelka, a odpůrci uložil povinnost vyklidit byt do 15 dnů poté, co mu bude vykonatelným rozhodnutím příslušného orgánu přidělen náhradní byt nebo poskytnuto náhradní ubytování. Zjistil, že byt je bytem trvale určeným k ubytování pracovníka organizace, u kterého žádný z bývalých manželů nepracoval, a na základě tohoto zjištění dovedl, že účastníkům vzniklo právo společného užívání bytu. Protože mezi nimi nedošlo k dohodě o užívání bytu po rozvodu, rozhodl o zrušení práva společného užívání bytu a o tom, který z bývalých manželů bude byt nadále užívat.

Na základě odvolání odpůrce krajský soud v Brně svým rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že se zrušuje užívací právo odpůrce, určil, že byt bude nadále užívat navrhovatelka a současně uložil odpůrci povinnost z bytu se vystěhovat po přidělení náhrady za byt. Vycházel v podstatě z neshodných skutkových závěrů jako soud prvního stupně. Zjistil, že účastníci původně bydleli v jiném bytě, který byl jako podnikový přidělen odpůrci, i když u organizace nepracoval. V roce 1967 pak došlo k výměně tohoto bytu za nyní užívaný byt, který je rovněž určen k ubytování pracovníků organizace. Výměna bytu byla schválena, třebaže v době výměny žádný z účastníků u organizace nepracoval. Na podkladě těchto skutečností dospěl odvolací soud k závěru, že jedině odpůrce sám jako uživatel předchozího bytu mohl být účastníkem dohody o výměnu bytu. Protože však k výměně bytu došlo za trvání manželství a protože žádný z manželů nepracoval u organizace, jejímž pracovníkům měl byt sloužit k ubytování, vzniklo oběma účastníkům samostatné užívací právo k bytu, když vznik práva společného užívání bytu je vzhledem k ustanovení § 182 o. z. vyloučen.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Z ustanovení § 154 odst. 1 o. z. plyne, že rozhodnutím o přidělení bytu, vydaným místním národním výborem nebo jiným orgánem příslušným podle předpisů o hospodaření s byty, anebo jinými skutečnostmi stanovenými tímto zákonem, vznikne občanovi právo, aby s ním organizace uzavřela dohodu o odevzdání a převzetí bytu. Jinou skutečností ve smyslu citovaného ustanovení, která zakládá právo občana na uzavření dohody o odevzdání a převzetí bytu, je rozhodnutí místního národního výboru, jímž byla schválena dohoda o výměně bytu (§ 188 odst. 1, 2 o. z.).

Právo na uzavření dohody o odevzdání a převzetí vyměněného bytu vznikem tedy jen tomu, kdo byl jako uživatel původního bytu oprávněn uzavřít dohodu o výměně a jehož dohoda o výměně bytu byla schválena. Jako nositeli práva na uzavření dohody o odevzdání a převzetí vyměněného bytu mu pak touto dohodou vznikne právo užívat vyměněný byt (§ 155 odst. 1, § 188 odst. 2 o. z.).

Pokud vyměněný byt je bytem trvale určeným k ubytování pracovníka organizace, nemůže se zřetelem k ustanovení § 182 o. z. vzniknout manželům právo společného užívání bytu a neplatí tu ustanovení § 177 o. z. Byl-li podnikový byt přidělen občanovi, který není pracovníkem organizace oprávněné disponovat s tímto podnikovým bytem, nelze ani ohledně tohoto bytu použít ustanovení § 172 až § 181 o. z.

Jestliže bylo zjištěno, že původní byt, který účastníci užívali, byl jako podnikový byt přidělen odpůrci, nemohlo manželům vzniknout právo společného užívání bytu, ale uživatelem tohoto bytu byl jedině odpůrce. Jen odpůrce pak byl oprávněn sjednat dohodu o výměně bytu a schválením dohody o výměně bytu mu vzniklo právo na uzavření dohody o odevzdání a převzetí bytu a také právo užívat vyměněný byt.

Protože i vyměněný byt má povahu bytu trvale určeného k ubytování pracovníka organizace,

nemohlo ani k němu vzniknout právo společného u užívání manžely, i když žádný z nich nepracoval u organizace, které měl být sloužit k ubytování jejich pracovníků.

Nemohl proto soud rozhodovat o zrušení práva společného užívání bytu po rozvodu manželství podle ustanovení § 177 o. z. Navrhovatelka rovněž nemohla nabýt samostatného užívacího práva k bytu (vedle téhož práva odpůrce), jak nesprávně uvažoval odvolací soud, neboť v tom bránil nedostatek právní skutečnosti, k níž zákon v ustanovení § 154 odst. 1 o. z. váže vznik práva na uzavření dohody o odevzdání a převzetí bytu a tím i práva užívat byt (§ 155 odst. 1 o. z.).

Stal-li se uživatelem bytu trvale určeného k ubytování pracovníka organizace jen odpůrce, okamžikem rozvodu odpadl navrhovatelce právní důvod k dalšímu užívání tohoto bytu. Podle ustanovení § 187 odst. 1 o. z. není však povinna se z bytu vystěhovat, dokud jí nebude přidělen přiměřený náhradní byt, nestačí-li podle zákona poskytnout náhradní ubytování.

Z uvedeného vyplývá, že soudy obou stupňů vycházely z nesprávného právního posouzení věci a svými rozsudky tak porušily zákon v ustanoveních § 154 odst. 1, § 182 a § 188 o. z.